# Millî Edebiyat Dönemi ve Hikâye

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

**KONU ÖZETİ**

- **Millî Edebiyat Dönemi** (1911-1923), Ömer Seyfettin'in **Genç Kalemler** dergisinde yayımlanan **Yeni Lisan** makalesiyle başlar. Dilde sadeleşme amaçlanır; millî konuların yanı sıra Anadolu ve Anadolu insanının sorunları işlenir; şiirde hece ölçüsü yaygınlaşır.
- **Yeni Lisan'ın dil görüşleri:** Arapça-Farsça tamlama ve kuralların bırakılması, yabancı sözcüklerin Türkçedeki söylenişlerine göre yazılması, konuşma dilinde İstanbul ağzının esas alınması, dilin halkın anlayacağı sadelikte olması.
- **Hikâye:** Yaşanmış ya da yaşanabilir olayların kişi, zaman ve mekâna bağlı olarak kurgulandığı, genellikle tek bir olaya dayanan kısa anlatılardır. Yapı unsurları: olay örgüsü, şahıs kadrosu, zaman, mekân, anlatıcı ve bakış açısı, tema.
- **Olay (Maupassant tarzı) hikâyesi:** Serim-düğüm-çözüm planı, merak ve çoğunlukla şaşırtıcı bir son vardır. **Durum (Çehov tarzı) hikâyesi:** Belirgin bir olay yerine hayattan bir kesit, atmosfer ve duygu öne çıkar; sonu çoğunlukla açıktır.
- **Ömer Seyfettin** (1884-1920): Modern Türk hikâyeciliğinin öncülerinden, olay hikâyesinin önde gelen temsilcisi; tarihî olaylar, çocukluk anıları ve gündelik hayat gözlemlerini sade bir dille işler. Eserleri: Kaşağı, Falaka, Pembe İncili Kaftan, Yalnız Efe, Efruz Bey, Bahar ve Kelebekler, Yüksek Ökçeler.

## KOLAY Isınma Soruları (1–10)

**1** Boşlukları doldurunuz.

a) Millî Edebiyat Dönemi, ..... dergisinde yayımlanan Yeni Lisan makalesiyle başlar.

b) Yeni Lisan makalesinin yazarı .....'dir.

c) Olay hikâyesi, Fransız yazarın adıyla ..... tarzı hikâye olarak da bilinir.

**2** Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

( ) Millî Edebiyat Dönemi'nde dilde sadeleşme amaçlanmıştır.

( ) Bu dönemde Anadolu ve Anadolu insanı edebiyata konu olmuştur.

( ) Millî Edebiyat sanatçıları Arapça-Farsça tamlamaları yaygınlaştırmıştır.

( ) Ömer Seyfettin hikâye türünde eserler vermiştir.

3 Aşağıdakilerden hangisi Yeni Lisan makalesinde savunulan görüşlerden biri **değildir**?

A) Konuşma dilinde İstanbul ağzının esas alınması
B) Arapça ve Farsça tamlamaların yazı dilinde yaygınlaştırılması
C) Yabancı sözcüklerin Türkçedeki söylenişlerine göre yazılması
D) Dilin halkın anlayabileceği sadelikte olması
E) Arapça ve Farsça dil bilgisi kurallarının bırakılması

4 Aşağıdakilerden hangisi hikâyenin **yapı unsurlarından** biri değildir?

A) Olay örgüsü B) Şahıs kadrosu C) Zaman D) Kafiye E) Mekân

5 Olay hikâyesi ile durum hikâyesini **iki** yönden karşılaştırınız.

6 Aşağıdaki eserlerden hangisi Ömer Seyfettin'e ait **değildir**?

A) Kaşağı B) Pembe İncili Kaftan C) Falaka D) Yalnız Efe E) İntibah

7 Millî Edebiyat Dönemi'nin tarih aralığı aşağıdakilerden hangisidir?

A) 1911-1923 B) 1860-1896 C) 1896-1901 D) 1909-1913 E) 1923 sonrası

8 Millî Edebiyat Dönemi'nde işlenen **üç konu** yazınız.

9 Ömer Seyfettin'in hikâyeleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır**?

A) Tarihî olaylardan yararlanmıştır.
B) Çocukluk anılarını hikâyeleştirmiştir.
C) Ağır, süslü ve Arapça-Farsça tamlamalarla dolu bir dil kullanmıştır.
D) Olay hikâyesinin önemli temsilcisidir.
E) Millî bilinci güçlendirmeyi amaçlamıştır.

10 Hikâyede olayların oluş sırasına göre birbirine bağlanarak oluşturduğu yapıya ne ad verilir?

A) Tema B) Olay örgüsü C) Mekân D) Şahıs kadrosu E) Bakış açısı

**ORTA** Pekiştirme Soruları (11–20)

11 "1915 yılının soğuk bir kış sabahıydı. Küçük Anadolu kasabasının istasyonunda kadınlar, çocuklar ve yaşlılar trenin gelmesini bekliyordu. Cepheden dönen yaralı askerlerin arasında Hasan'ın da olduğu söyleniyordu. Annesi Zehra Kadın, elinde yünden ördüğü eldivenlerle rayların ucuna bakıyordu. Tren göründüğünde kalabalık bir anda sustu. Vagonun kapısında sol kolu sargılı, zayıf bir asker belirdi. Zehra Kadın'ın elinden eldivenler düştü; koşarken bir yandan da oğlunun hâlâ yaşadığına şükrediyordu."
Bu parçanın **zaman, mekân** ve **şahıs kadrosu** unsurlarını yazınız.

12 "1915 yılının soğuk bir kış sabahıydı. Küçük Anadolu kasabasının istasyonunda kadınlar, çocuklar ve yaşlılar trenin gelmesini bekliyordu. Cepheden dönen yaralı askerlerin arasında Hasan'ın da olduğu söyleniyordu. Annesi Zehra Kadın, elinde yünden ördüğü eldivenlerle rayların ucuna bakıyordu. Tren göründüğünde kalabalık bir anda sustu. Vagonun kapısında sol kolu sargılı, zayıf bir asker belirdi. Zehra Kadın'ın elinden eldivenler düştü; koşarken bir yandan da oğlunun hâlâ yaşadığına şükrediyordu."
Bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Millî bir dönemin acıları konu edilmiştir.
B) Zaman ve mekân gerçekçi biçimde verilmiştir.
C) Anlatıcı, kahramanın iç dünyasını bilmektedir.
D) Sade bir dil kullanılmıştır.
E) Olaylar, olayı yaşayan kişinin ağzından birinci kişiyle anlatılmıştır.

13 "Kasabanın tek kahvesinde öğleden sonra saatleri hep aynı geçer. Soba çıtırdar, pencere camları buğulanır. Birkaç ihtiyar tavla oynar, zarların sesi odanın sessizliğine karışır. Kahveci, kimse istemediği hâlde çay demler. Kimse bir şey beklemez; sanki zaman da burada biraz oturup dinlenmektedir."
Bu parça, hikâye türlerinden hangisine daha yakındır ve neden?

A) Olay hikâyesine; çünkü şaşırtıcı bir sonla bitmektedir.
B) Olay hikâyesine; çünkü serim-düğüm-çözüm bölümleri belirgindir.
C) Masala; çünkü olağanüstü olaylar anlatılmıştır.
D) Durum hikâyesine; çünkü belirgin bir olay yerine bir atmosfer ve hayattan bir kesit anlatılmıştır.
E) Fabla; çünkü sonunda açık bir öğüt verilmiştir.

14 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.
( ) Olay hikâyesinde merak unsuru ön plandadır.
( ) Durum hikâyesinde olaylar serim-düğüm-çözüm planına sıkı sıkıya bağlıdır.
( ) Hikâyeler genellikle tek bir olaya dayanır.
( ) Hikâyede olaylar yaşanmış ya da yaşanabilir niteliktedir.

15 Millî Edebiyat Dönemi'nde hikâye ve romanda **Anadolu'nun** konu edilmeye başlanmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sanatçıların millî bilinçle halkın hayatını ve sorunlarını tanıtmak istemesi
B) Batı edebiyatındaki romanların taklit edilmesi
C) Divan edebiyatının konularına dönülmesi
D) Sanatçıların yalnızca İstanbul'u tanıması
E) Bireysel duyguların anlatılmak istenmesi

16 Bir hikâyeyle ilgili verilen aşağıdaki bilgilerden hangisi **olay hikâyesi** olduğunu gösterir?

A) Hikâyede belirgin bir olay yoktur, bir kahvehanenin havası anlatılır.
B) Hikâyenin sonu okura açık bırakılmıştır.
C) Merak uyandıran olaylar zinciri, hikâyenin sonunda beklenmedik bir biçimde sonuçlanır.
D) Kahramanın bir günü, duyguları üzerinden kesitler hâlinde anlatılır.
E) Hikâyede atmosfer ve betimleme olay örgüsünün önüne geçer.

17 Aşağıdaki cümleyi, Yeni Lisan makalesindeki dil görüşlerine uygun biçimde sadeleştirerek yeniden yazınız.
"Mektebin bahçe-i vâsiinde etfâl-i masume neşeyle oynuyorlardı."

18 Aşağıdakilerden hangisi hikâye türü için **söylenemez**?

A) Kurmaca bir metindir.
B) Genellikle tek bir olaya dayanır.
C) Olaylar mutlaka olağanüstü varlıklar arasında geçer.
D) Olay örgüsü, kişi, zaman ve mekân unsurları vardır.
E) Yaşanmış ya da yaşanabilir olaylar anlatılır.

19 Aşağıdakilerden hangisi Millî Edebiyat Dönemi'nin özelliklerinden biri **değildir**?

A) Dilde sadeleşme
B) Sanatçıların "sanat için sanat" ilkesiyle yalnızca bireysel konuları işlemesi
C) Hece ölçüsünün şiirde yaygınlaşması
D) Millî konulara yöneliş
E) Anadolu insanının sorunlarının işlenmesi

20 "Bu dönem sanatçıları, Servetifünun'un ağır ve süslü dilinin halkla edebiyat arasında bir duvar ördüğünü düşündüler. ....."
Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Bu yüzden eserlerini Farsça yazmaya başladılar.
B) Bu yüzden şiiri tamamen bırakıp yalnızca makale yazdılar.
C) Bu yüzden divan şiirinin biçimlerine geri döndüler.
D) Bu yüzden eserlerini yalnızca saray çevresine sundular.
E) Bu yüzden halkın konuştuğu sade Türkçeyle yazmayı bir ilke hâline getirdiler.

**ZOR** Düşünme Soruları (21–30)

21 "1915 yılının soğuk bir kış sabahıydı. Küçük Anadolu kasabasının istasyonunda kadınlar, çocuklar ve yaşlılar trenin gelmesini bekliyordu. Cepheden dönen yaralı askerlerin arasında Hasan'ın da olduğu söyleniyordu. Annesi Zehra Kadın, elinde yünden ördüğü eldivenlerle rayların ucuna bakıyordu. Tren göründüğünde kalabalık bir anda sustu. Vagonun kapısında sol kolu sargılı, zayıf bir asker belirdi. Zehra Kadın'ın elinden eldivenler düştü; koşarken bir yandan da oğlunun hâlâ yaşadığına şükrediyordu."
Bu parça Millî Edebiyat Dönemi'nde yazılmış bir hikâyeden alınmış olsaydı, dönemin anlayışını yansıtan en belirgin özellik aşağıdakilerden hangisi olurdu?

A) Savaş yıllarında Anadolu insanının yaşadığı acının sade bir dille anlatılması
B) Olayların olağanüstü varlıklar aracılığıyla anlatılması
C) Ağır ve sanatlı bir dil kullanılması
D) Bireysel bir aşk macerasının işlenmesi
E) Olayların saray çevresinde geçmesi

22 I. Kahramanın yaşadığı bir olay, merak unsuru korunarak aşama aşama anlatılır.
II. Hikâyenin sonunda okuru şaşırtan bir gelişme yaşanır.
III. Olaydan çok bir anın atmosferi, kişilerin iç dünyası öne çıkar.
IV. Hikâye açık uçlu bitirilir; okur sonucu kendi zihninde tamamlar.
Yukarıdaki özelliklerden hangileri **durum hikâyesine** aittir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve IV D) III ve IV E) I, II ve IV

23 "Kasabanın tek kahvesinde öğleden sonra saatleri hep aynı geçer. Soba çıtırdar, pencere camları buğulanır. Birkaç ihtiyar tavla oynar, zarların sesi odanın sessizliğine karışır. Kahveci, kimse istemediği hâlde çay demler. Kimse bir şey beklemez; sanki zaman da burada biraz oturup dinlenmektedir."
Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır**?

A) Geniş zaman kullanılarak sürekli tekrarlanan bir durum anlatılmıştır.
B) Olay örgüsü, düğüm noktasında merakı en üst düzeye çıkaran bir çatışmaya dayanır.
C) Betimlemeye ağırlık verilmiştir.
D) Kişileştirmeye başvurulmuştur.
E) Ses ve görüntüye dayalı ayrıntılar kullanılmıştır.

24 "Ömer Seyfettin'in hikâyelerinde çoğu zaman bir tarih sayfası canlanır; ama bu sayfa bir ders kitabı gibi kuru değildir. Kahramanların fedakârlığı, sade ve akıcı bir dille, merakla okunan olaylar içinde verilir."
Bu parçadan Ömer Seyfettin'in hikâyeciliğiyle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Tarihî olaylardan yararlandığı
B) Sade bir dil kullandığı
C) Hikâyelerinde yalnızca kendi dönemindeki olayları anlattığı
D) Merak unsuruna önem verdiği
E) Millî değerleri öne çıkardığı

25 Millî Edebiyat Dönemi'nin dilde sadeleşme ilkesiyle hikâye türünün bu dönemde gelişmesi arasında nasıl bir ilişki kurulabilir? Açıklayınız.

26 Aşağıdakilerden hangisi hikâyeyi **romandan** ayıran özelliklerden biridir?

A) Olay örgüsü bulunması
B) Kurmaca olması
C) Zaman ve mekân unsurlarının bulunması
D) Düzyazıyla yazılması
E) Genellikle tek bir olaya dayanması ve daha az sayıda kişiyle kurulması

**27** "Hasan, cepheden döndüğü gün kasabanın meydanında durdu. Her şey aynıydı: çınar, çeşme, kahvenin önündeki tabureler… Ama o artık aynı Hasan değildi. Sol koluna baktı; sargının altında yalnızca yarası değil, bıraktığı arkadaşlarının hatırası da vardı."
Bu parçadaki anlatımla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Kahramanın geçmişine hiç değinilmemiştir.
B) Mekân olağanüstü özelliklerle anlatılmıştır.
C) Anlatıcı olayları kahramanın ağzından aktarmıştır.
D) Değişmeyen mekân ile değişen kahraman karşılaştırılarak savaşın insan üzerindeki etkisi vurgulanmıştır.
E) Olaylar geleceğe dönük bir planla anlatılmıştır.

**28** Aşağıdaki cümlelerden hangisi Yeni Lisan makalesindeki dil görüşlerine **en uygun** biçimde yazılmıştır?

A) Karyenin pîrânı akşam vakti çeşme-i kadîmin başında içtima ederlerdi.
B) Köyün ihtiyarları vakt-i mesada çeşmenin başına cem olurlardı.
C) Köyün yaşlıları akşam olunca çeşmenin başında toplanırdı.
D) Kurâ ahalisi akşamüstü çeşme-i kebîr başında toplanırdı.
E) Köyün eşhâsı akşam çeşme-i atîk başında toplanırdı.

**29** Aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi **yanlıştır**?

A) Durum hikâyesi – Maupassant tarzı
B) Olay hikâyesi – serim, düğüm, çözüm
C) Yeni Lisan – Genç Kalemler dergisi
D) Millî Edebiyat – dilde sadeleşme
E) Ömer Seyfettin – olay hikâyesi

**30** Millî Edebiyat Dönemi'nin anlayışına uygun, Anadolu'da geçen ve en az **dört cümleden** oluşan kısa bir **olay hikâyesi** yazınız. Hikâyenizde zaman ve mekânı belirtiniz, sonunu şaşırtıcı bir gelişmeyle bağlayınız.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**